

Демченко Л., м. Черкаси

**Співпраця Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки
імені Тараса Шевченка з Черкаською обласною організацією
Національної спілки краєзнавців України,
закладами культури та освіти області, громадськими організаціями**

Бібліотеки були і залишаються основою духовного і морального розвитку суспільства, носіями культурної інтеграції. Обираючи шлях партнерської взаємодії, бібліотекарі та партнери зі співпраці не тільки вдосконалюють свою роботу, а й отримують визнання і підтримку суспільства, подальший імпульс до активізації своєї діяльності.

Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка впродовж багатьох років тісно співпрацює з закладами культури і освіти, громадськими організаціями, які займаються краєзнавчою діяльністю, адже саме вона збагачує загальнонаціональну історичну пам'ять, виховує населення у національно-патріотичному дусі, прищеплює любов до рідного краю.

З метою розвитку бібліотечного краєзнавства в бібліотеках України свого часу було створено відділи краєзнавства. Одним з перших таких відділів було відкрито 28 грудня 1973 року в Черкаській обласній бібліотеці. Довідковий апарат відділу почав формуватися значно раніше – з часу створення обласної бібліотеки (1954 рік).

Особливо плідною є співпраця відділу краєзнавства з обласною організацією Національної спілки краєзнавців України, яку очолює історик, професор Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького В. М. Мельниченко. Спільно проводиться культурно-масова і наукова робота. 10 травня 2017 року на базі бібліотеки засновано краєзнавчий клуб «Моя Черкащина», учасниками якого стали працівники культури і освіти, творча інтелігенція, студентська молодь, усі, хто цікавиться історією краю.

На засіданнях клубу відбуваються заходи, присвячені пам'ятним датам в житті області, презентації краєзнавчих видань, зустрічі з краєзнавцями.

2021-й рік був насиченим і доволі цікавим. Відбулися заходи, які зібрали численну аудиторію: «Хресний шлях Агатангела Кримського» (До 150-річчя від дня народження вченого), круглий стіл «Аристократка духу» (До 125-річчя від дня народження Надії Суровцової), круглий стіл «Святиня» (До 160-річчя перепоховання праху Тараса Шевченка на Чернечій горі у Каневі), презентація книги В. Мельниченка «Історія періодичної преси ХХ – початку ХХІ ст.».

Краєзнавчі читання, круглі столи доповнюють музичні вітання, слайд-шоу, документальні фільми. Зазвичай, засідання проходять невимушено, із запитаннями від публіки, а відтепер відбуваються у змішаному форматі (онлайн та офлайн).

Колектив бібліотеки брав активну участь в урочистостях з нагоди 30-річчя Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Увазі численної аудиторії краєзнавців області було запропоновано велику книжково-ілюстративну виставку «Здобутки краєзнавців Черкащини».

Популярністю серед краєзнавців області користуються видання бібліотеки «Пам'ятні дати Черкащини ... року» та «Календар пам'ятних дат Черкащини на ... рік».

З новинками краєзнавчої літератури можна ознайомитися в рубриці «Нові видання про край» на сайті бібліотеки.

Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека (ОУНБ) імені Тараса Шевченка впродовж тривалого часу підтримує партнерські стосунки з науковцями Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. За їх участі у бібліотеці проходять літературно-мистецькі вечори, презентації книг, краєзнавчі читання. Під час масових заходів їхні учасники дарують свої твори, поповнюючи таким чином краєзнавчий фонд.

До бібліографічних покажчиків, складених бібліотекою, вступні статті зазвичай пишуть науковці університету. Впродовж останніх років видано низку бібліографічних посібників. Це, зокрема: «Наймолодша в Україні. Вип. 4. Черкаській області – 65 років» (2019 р.), «З історії міст і сіл Черкащини: каталог книг 1991–2019 рр.» (2020 р.), «Аристократка духу: до 125-ліття від дня народження Надії Суровцової» (2020 р.), «Природа вимагає поваги: екологія Черкащини» (2020 р.).

Науковці обласного центру широко використовують багатий довідковий апарат відділу краєзнавства, за що дякують у передмових до своїх праць.

Партнерські стосунки підтримуються і з Черкаським державним технологічним університетом. У 2021 році працівники бібліотеки взяли участь у науково-практичній конференції «Черкащина в контексті українського державотворення», присвяченої 25-річчю Конституції України та 30-річчю Незалежності України. Їхні доповіді, присвячені роботі відділу краєзнавства та державотворцю-землякові Михайлові Сироті, опубліковані у збірнику матеріалів конференції.

Давні творчі стосунки еднають бібліотеку з обласним архівом. Його працівники розкривають свої фонди, виступаючи на засіданнях краєзнавчого клубу «Моя Черкащина», влаштовуючи виставки документів.

Постійними читачами відділу краєзнавства є працівники Обласного краєзнавчого музею. З великою виставкою «Моя Черкащина» відділ краєзнавства взяв участь у обласному

краєзнавчому святі, присвяченому 100-річчю музею. Працівники відділу краєзнавства у вересні 2020 року брали участь у спільному проєкті – культурно-мистецькому вернісажі «Черкащина – місце сили, історико-культурного різноманіття і творчості».

Бібліотека завжди була і є осередком спілкування творчих людей: письменників, художників, музикантів. Триває багаторічне співробітництво Черкаської ОУНБ імені Тараса Шевченка з Черкаською обласною організацією Національної спілки письменників України, очільником якої є літературознавець, професор Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького В. Т. Поліщук. Стало доброю традицією проводити презентації книг письменників краю в стінах бібліотеки. Популяризація їхньої творчості підвищує статус бібліотеки як надійного партнера, сприяє поповненню фонду краєзнавчими документами. Літературний клуб «ЛітАкцент», що діє при відділі документів з гуманітарних наук бібліотеки, щоквартально збирає шанувальників красного письменства на творчі зустрічі з митцями.

Відділ літератури з мистецтва налагодив тісні зв'язки з Черкаською обласною організацією Національної спілки художників України, з Черкаським обласним осередком Національної Спілки майстрів народного мистецтва України, Черкаським художнім музеєм, а також навчальними закладами, які готують майбутніх митців. У вестибюлі і у відділах бібліотеки постійно експонуються їх виставки творчих робіт. Спільно зі спеціалістами Черкаського художнього музею працівники відділу беруть участь у засіданнях просвітницької студії «Літера» та творчих зустрічах у бібліотечній артстудії.

Бібліотека стала місцем локації Черкаського книжкового фестивалю «Маестро – 2018». Справжнім святом порадували користувачів бібліотеки її працівники. В об'ємній програмі свята був і краєзнавчий вернісаж «Місто абрикосового цвіту». Розпочався він з виставки картин черкаських художників, які присвятили свої роботи рідному місту. З новою книгою краєзнавця Бориса Юхна «Ретро Град» познайомилися учасники свята, побувавши на її презентації. Доповненням до неї стала ретро-фотосушка світлин «Старі Черкаси».

На базі бібліотеки її працівники спільно з Черкаським обласним центром туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді проводять квести («Шевченківські місця Черкас», «Архітектурні перлини старого міста»).

Хочеться відмітити тісні взаємозв'язки з етнічними об'єднаннями поляків, євреїв. Запам'яталася користувачам презентація книги Р. Загоріної та Т. Шапіро «Пам'яті славетної землячки», присвяченої Олександрі Шулежко, яка врятувала від страти під час Другої світової війни 25 єврейських дітей. Презентацію разом з бібліотекою організувало українсько-єврейське товариство. Активно на базі бібліотеки працює Польський культурний центр ім. Кароля Шимановського (К. Шимановський – польський композитор, уродженець с.

Тимошівка, тепер Черкаського району). У 2017 році бібліотека підписала Меморандум про співробітництво з цим центром. Відтоді разом з відділом літератури іноземними мовами відзначаються пам'ятні дати в історії Республіки Польща, ювілейні дати польських діячів літератури і культури. У вересні цього року відбулася зустріч, присвячена 100-річчю від дня народження польського письменника-фантаста С. Лема «Фантастична реальність Станіслава Лема». 4 вересня 2021 року поляки світу вдесьте взяли участь у національних читаннях, започаткованих президентом Республіки Польща у 2012 році. Відділ літератури іноземними мовами спільно з Польським культурним центром традиційно долучилися до цієї акції. Цьогоріч читали «Мораль пані Дульської» Габріелі Запольської.

Співпраця бібліотеки з закладами культури і освіти, з громадськими організаціями склалася давно і є органічною, адже, кожен з її учасників своїми, тільки йому притаманними засобами, спрямовує свої зусилля на досягнення спільної мети – популяризацію знань про рідний край, виховання любові до малої батьківщини.

Список джерел:

1. Демченко Л. Т. Співробітництво ЧОУНБ ім. Т. Шевченка з науковцями ЧНУ ім. Б. Хмельницького в організації просвітницько-видавничої діяльності // *Наукова бібліотека ім. М. Максимовича в контексті історії й сьогодення ЧНУ ім. Б. Хмельницького* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Черкаському національному університету ім. Б. Хмельницького – 95 : історія та сучасність», Черкаси, 26 лют. 2016 р. Секція № 4. - Черкаси, 2016. - С. 68–70.

2. Писанко О. Відділ краєзнавства Черкаської ОУНБ ім. Т. Шевченка як інформаційне джерело для дослідників рідного краю // *Черкащина в контексті українського державотворення* : матеріали Регіон. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю Конституції України та 30-річчю Незалежності України. Черкаси, 25 черв. 2021 р. / Черкас. держ. технолог. ун-т та ін. ; наук. ред. В. М. Лазуренко. - Черкаси, 2021. - С. 146–148.

3. Тищенко В. Здобутки краєзнавців Черкащини у фондах відділу краєзнавства Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка // *Черкащина в контексті українського державотворення* : матеріали Регіон. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю Конституції України та 30-річчю Незалежності України. Черкаси, 25 черв. 2021 р. / Черкас. держ. технолог. ун-т та ін. ; наук. ред. В. М. Лазуренко. - Черкаси, 2021. - С. 139–145. -Бібліогр.: с. 143–145.

4. Дядик Л. Суспільно-політична та громадська діяльність Михайла Дмитровича Сироти: (за матеріалами Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка) // *Черкащина в контексті українського державотворення* : матеріали Регіон. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю Конституції України та 30-річчю Незалежності

України. Черкаси, 25 черв. 2021 р. / Черкас. держ. технолог. ун-т та ін. ; наук. ред. В. М. Лазуренко. - Черкаси, 2021. - С. 251–255. - Бібліогр.: с. 254–255.

5. Засідання краєзнавчого клубу «Моя Черкащина» // *Краєзнавство Черкащини* : [збірник]. - Черкаси, 2020. - № 14. - С. 3–7.

6. Мельниченко В. «Моя Черкащина» пропонує // *Земля батьків*. - 2018.- Трав. (№ 75). - С. 7.

7. Нікітенко Л. Дерево роду – яблуня : краєзнавці згадували славних земляків – родину Симиренків, яка розбудувала Україну : [клуб «Моя Черкащина»] // *Україна молода*. - 2020. - 28-29 лют. (№ 23). - С. 3.

8. Лісова Л. Вшанували холодноярських повстанців : [клуб «Моя Черкащина»] // *Голос України*. - 2018. - 26 жовт. (№ 202). - С. 9.